

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA,
Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici,
“Glas koncila”, Zagreb, 2008, 176 str.

Promišljajući o *pastoralnoj skrbi i poslanju Crkve u hrvatskom društvu* naši su biskupi na svom Izvanrednom plenarnom zasjedanju u Zagrebu 21. siječnja 2008. odobrili *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici* (dalje: *Direktorij*). Iako predsjednik HBK u dekretu kojim odobrava navedeni dokument navodi da je to jedan u *slijedu dokumenata HBK*, ipak je ovo uputstvo veoma važan i suvremen smjerokaz i treba mu posvetiti pažnju kako na osobnoj, pojedinačnoj razini, tako i na široj, skupnoj. U svakom slučaju, ovo nije samo običan dokument u slijedu mnogih do sada objelodanjenih. I bila bi velika šteta da ostane mrtvo slovo na papiru. Značajan je jer pokriva sva bitna područja liturgijskog pastoralna i ostvarivanja bogoštovlja, što je *vrhunac kojemu teži djelatnost Crkve i izvor iz kojega proistječe sva njezina snaga* (SC 10). *Direktorij* je važan jer ne donosi samo šture praktične smjernice nego je, u duhu suvremenih službenih liturgijskih knjiga, obogaćen veoma dobrim uvodom u svaki odsjek koji obrazlaže, opravdava, potiče na primjenu. I odraz je suvremenog promišljanja dušobrižničke prakse.

U središtu razmatranja nalazi se bogoslužje sakramenata po metodi: *prosudba stanja, teološko-pastoralne smjernice za priprevu, slavlje i život* (br.13). Uputstvima za pripremu i ostvarivanje slavlja sakramenata pridodan je dodatak o kršćanskom sprovodu, a nakon poglavlja o sakramentu Reda i nižih služba pridodan je kratak prikaz redovničkog života koji *izražava bit same Crkve i njezina poziva* (br. 207). Razdijeljen je na poglavlja i brojeve pojedinih jedinica radi lakšeg snalaženja i navođenja. Za one koji bi poželjeli produbljivati obrađivanu problematiku navedeni su izvori za pastoral sakramenata od kojih je velika većina preve-

dena i na hrvatski jezik i dostupna svim pastoralnim djelatnicima. U tematsko kazalo na kraju uvršteno je devetnaest ključnih pojmova što je od velike koristi za brže i lakše snalaženje. Sve to zajedno čini da bi ovaj dokument trebao postati *vade mecum* svakoga pastoralnog radnika koji će on trajno popunjavati vlastitim zapažanjima iz prakse prilagođene njegovoj zajednici.

Najprije “što” i “zašto”, a tek onda “kako”

Slijedeći duh novih liturgijskih knjiga, a napuštajući sve donedavno pogubni rubricizam, *Direktorij* veliku važnost pridaje uvodnim tumačenjima prožetim suvremenim teološkim načelima, osobito s područja ekleziologije i antropologije. Tek kada liturg i vjeroučitelj pravilno shvate ekleziološke i antropološke domete sakramentalnih znakova, može pružiti pravu kršćansku pouku i konkretno bogoslužno ostvarivanje. Zbog toga bi nužno bilo upriličiti stručni seminar o glavnim smjernicama i liturgijsko-antropološkim dometima bogoslužja sakramenata i sakramentalna za sve pastoralne djelatnike. Nakon toga bi svaki pojedini pastoralac morao osobno produbiti svaku jedinicu prije spremanja nastavne jedinice, kateheze ili sakramentalnog slavlja. Tek kad u potpunosti ovlada o čemu se radi i zašto je nešto upravo tako predloženo, moći će pravilno, u duhu kršćanske objave i predaje, uočiti i shvatiti *kako* će to prikazati i ostvariti u zajednici. Sve to upućuje na temeljitu pripremu za slavlje sakramenata i djelitelja i primatelja tako *da to ne bude samo rutinski već da se promiče misterijska dimenzija* (br.7).

To osobito vrijedi za uvodnih 13 brojeva u kojima je veoma sažeto prikazana teološka podloga obilato koristeći Katekizam Katoličke Crkve i dokumenat Kongregacije za bogoštovlje *Redemptionis sacramentum* a sve s ciljem da bude *pomoć i podrška pastoralnim djelatnicima koji se susreću s brojnim pitanjima i teškoćama, osobito s činjenicom da nemali broj vjernika daje dojam kako ne traži sakrament koji ih dovodi u spasenjski susret s Kristom, nego neki običaj ili ritual* (br.12). U tom duhu je i prijedlog *Dokumenta* da se u proces pripravnika za krštenje mogu uključiti i odrasli koji su samo kršteni, naravno samo u katehetsku pouku (br.32).

Čitav je dokument usmjeren prema župnoj zajednici kao osnovnoj teritorijalnoj ćeliji Crkve koja svoju aktivnost provodi preko različitih manjih zajednica i skupina vjernika. Zbog toga

je *obnova naših župnih zajednica jedan od osnovnih preduvjeta za kvalitetnu kršćansku inicijaciju* (br.10).

Odgovornost za provođenje navedenih smjernica prvenstveno spada na biskupe, svećenike i vjeroučitelje. Ali se time ne iscrpljuje domet ovih smjernica. One se proširuju i na *sve vjernike laike koji imaju svoje mjesto i važnu zadaću u sakramentalnom pastoralu u pripravi ... i nekim slavljima* (br.9). Uloga laika vjernika je *komplementarna s kleričkom* ali *Direktorij*, s pravom, navodi oštru primjedbu Kongregacije za bogoštovlje da *sveti služitelji nepravedno prisvajaju sebi ono što je vlastito životu i djelovanju vjernika laika* (RS 45). Oni to čine prije svega primjerom kršćanskog življenja, pravilnim poticajima i preuzimanjem nekih služba na temelju sakramenta krštenja i potvrde. Naravno, da bi laici mogli dostojno i dolično obavljati određene službe i zaduženja u pastoralu sakramenata, treba ih o tome dostatno poučiti. Na toj liniji je i preporuka da se *krštenje djece ne slavi bez prethodne kateheze za roditelje i kumove* (br.45). Tek tada će se stvarati mogućnost da obitelj stvarno bude prvi subjekt mistagoškog, pokrsnog pastorala (br.55).

Da ne ostane glas vapijućeg u pustinji

U praktičnim smjernicama *Direktorij* koristi odredbe liturgijskih knjiga, Zakonika Crkve i smjernica Kongregacije za bogoštovlje. Zbog obimnosti građe sve je izneseno kratko i sažeto, ali je, uglavnom, sve potrebno rečeno. Netko će primijetiti da se ovdje ne nalazi ništa osobito novo, a i ono što je doneseno da je previše sažeto, ali sama činjenica da su sve glavne liturgijsko-pastoralne smjernice skupljene na jedno mjesto zaslužuje pozornost. Osobito u ovo naše rastrgano vrijeme kad pastoralcima ne ostaje previše vremena za solidnije proučavanje pojedinih obreda i obrednih slavlja.

Loše će biti ako ovaj dokument ostane samo na akademskoj, apstraktnoj razini. A još gore ako bude samo još jedan *glas vapijućeg u pustinji* bez odjeka i primjene u praksi. *Direktorij* je pripremljen i predan dušobrižnicima u duhu grafike Dobrog pastira na naslovnici kojima je, još u vremenu rimskih katakomba, postavljen uzor "dobrog" pastira koji dobro poznaje svoje ovce, s njima je blizak, a izgubljenu traži i vraća u tor na vlastitim ramenima.

Marko Babić